

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1973/74

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove **prijme** na šk. rok 1973/74 uchádzačov o štúdium na tejto fakulte za týchto podmienok:

- a) Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu III. stupňa.
- b) Do 1. ročníka PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú úplnú strednú školu III. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady:

1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.

Žiadosti sa prijímajú do 30. júna 1973. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumý.

Dekanát PBF.

Budúce číslo vyjde 10. februára 1973

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava.
Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada
Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

† ODKAZ SV. CYRILA A METODA

ROČNÍK XIX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 1/1973

Detská príloha nášho Odkazu

Drahé deti! Dovoľte mi najprv, aby som Vám blahoželala k vstupu do nového roku milosti Božej, do roku 1973. Tak, ako každú prácu začíname, my kresťania, s modlitbou, začnite i nový rok s modlitbou v duši, ktorá vás bude sprevádzať počas celého roka.

Vianočné sviatky sú za nami, vykročíme teda do nových dní s novými nádejami, s novými dobrými skutkami, staňme sa lepšími.

Ste pravoslávni kresťania. Čo z toho pre vás vyplýva?

Je to po prvé modlitba, potom účasť na bohoslužbách pravoslávnej cirkvi, život podľa viery, dôkladné poznanie učenia pravoslávnej cirkvi o veciach viery, aby ste vedeli, prečo a v čo veríte.

Ako ľudia žijúci v tejto vlasti, musíte mať aj svoje spoločenské presvedčenie.

Tak ako vyznávate svoju vlastnú vieru, vyznávajte hrdlo i príslušnosť k svojej vlasti. Vyznávanie viery nám zaručuje ústava našej republiky, neoplatíme vlasti za túto slobodu usilovnou prácou v škole, doma, všade, kde žijeme? To by nebolo správne.

A predsa som raz počula rozhovor výrastkov veku 15–16 rokov, ktorí bez ohľadu na to, čo od štátu ich rodičia na nich poberajú a ako žijú, priam šaleli za životom na Západe. Všetko tam bolo krásne, i tie ojazdené autá boli lepšie než naše nové, vlastními ktorých boli ich rodičia. Na našich pomeroch nenechali ani nitku suchú; ale ako boli vyobliekaní, za aké peniaze, nevideli...

To je zlé správanie sa niektorých detí, ktoré nevedomky preberajú reči niektorých našich „pivných filozofov“.

Rovnako zlé je dieťa pokrstené, vychované pravoslávnu cirkvou, za ktorú sa teraz hanbí. Prečo? Jednoduchá odpoveď: poniektorí sa nazdávajú, že pravoslávie je „prívýchodné“, nemoderné, hľadajú si grécke i rímske prívlastky, nevynechajú ani jehovistov, len aby, chráň Bože, nemali rovnakú vieru s Ruskom. Prečo to nepovedať takto a úprimne? Skrátka, niektorým sa páčia ojazdené autá. To je vec vkusu, ale najmä, milé deti, vec charakteru, lebo viera ani žiadne iné osobné presvedčenie sa nemení ako košľa podľa počasia. Keď si toto všípate do seba, budú z vás charaktérni ľudia.

Na druhej strane možno povedať i to, že keď sa oným spomínaným chalanom nepáčilo u nás doslova nič, mali by poprosiť rodičov, aby vrátili rodné prídavky na nich, lebo od takého „nemožného“ štátu nič nečecú. To by bolo lepšie a jasnejšie konanie.

Teda o tom premýšľajte a zasa mi napíšte.

Vaša teta Helena.

„... dali Mu meno Isus ...“ (Luk, 2, 21)

Evanjelium na tento sviatok Obrezania nám hovorí o tom, ako Spasiteľ sveta, aby dal príklad, ako sa treba podrobiť zákonu, prijal starozákonný obrad obrezania, pričom Mu bolo toho dňa dané meno Isus.

Isus — to je najväčšie meno, ktoré oslavuje sa na nebi i na zemi ústami anjelskými i ľudskými. To meno vyznávali apoštoli i svätitelia; za toto meno pretrpeli hrozné mučenia sv. mučeníci a mučeníčky. Toto meno so zbožnou úctou šepkali ústa spravodlivcov, mužov i žien, v jaskyniach, na púšti, v horách i v lesoch. Apoštol hovorí: „Niет iného mena pod nebom, daného človeku, cez ktoré by sme sa mohli spasiť“ (Skut. 4, 12). Preto i my všetci i celá pravoslávna cirkev, modliac sa k Pánovi nášmu, často a mnohokrát opakujeme s pokorou a láskou toto preslávne meno: „Isuse

prečudnyj, Anhelov udivlenije; Isuse presilnyj, praroditelej izba-
vlenije; ... Isuse, Syne Božij, pomiluj mja!“ (z Akafistu).

Prečo sa takto modlíme? Preto, lebo Pán daroval tomuto menu veľ-
kú a milostivú silu — ako križu Pánovmu. Ako starostlivý otec,
keď zomiera, zanecháva svojim deťom dedičstvo, aby zabezpečil
ich životy, tak i Pán náš, odchádzajúc z tejto zemskej púti, za-
nechal nám tri neoceniteľné poklady: prečisté Telo a Krv svoju,
životodarný svoj križ a svoje sväté meno. V sv. evanjeliu sám
Pán neraz poukazoval na to, aká veľká sila je skrytá v Jeho svä-
tom mene. Sila, ktorá víťazí nad pokušením, ktorá dáva moc činiť
dobro a trpezlivo znášať prenasledovania a všetky urážky v po-
zemskom živote.

Ak niekto trpí pokušením, ten nech častejšie s vierou vyzýva
meno Pánovo, lebo On sám povedal: „V mojom mene budú vy-
háňať démonov...“ (Marek 16, 17).

Ak niekto cíti zármutok, urážky a klebety — nech spomína na
to, že trpiaci budú hodnými večnej blaženosti. Ak sa človeku na-
skytne možnosť urobiť dobrý skutok — nech ho urobí v mene
Christovom, lebo On povedal: „Lebo ktokoľvek by vás napojil
čo aj len čašou vody preto, že ste Christovi, veru, vám hovorím:
neminie ho odplata“ (Marek 9, 41).

A tak vo všetkom nech nám bude ukazovateľom cesty presvä-
té meno Christovo, nech vždy bude na našich perách a v našich
srdciach! Nech bude našou milostivou silou v boji s hriechom,
oporou v cnostnom živote.

Preslávne je meno Tvoje, Pane, anjeli ho spievajú na nebesiach
a my, na zemi, hriešnymi ústami ho oslavujeme, pre neho nás
pomiluj!

— ŽMP —

Radostná správa

J. Sv. patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen oznámil náš-
mu vладыkovi metropolitovi, že 31. januára 1973 navštívi našu
cirkev v rámci zvyčajných návštev u sesterských cirkví po svojej
voľbe a intronizácii. 3. februára bude v Prešove. Zatiaľ túto náv-
števú uskutočnil u alexandrijskej, antiochijskej, bulharskej a je-
ruzalemskej cirkvi. Tešíme sa na túto návštevú, ktorá pre nás
znamená mravné posilnenie a upevnenie nášho vedomia spolu-
patričnosti pravoslávnej cirkvi v ČSSR k veľkej rodine pravosláv-
nych cirkví, ktoré sa o nás zaujímajú a pomáhajú nám v našej
práci. Bola to ruská cirkev, ktorá nám poskytla veľkú pomoc po
obnove v r. 1945 a naviac, akonáhle dozreli podmienky, poskytla
nám autokefaliu, teda rovnoprávnosť v pravoslávnom svete.

O pokrstení Pánovom

Nedávno sme spomínali radostnú udalosť Christovho narodenia
a už prišiel čas osláviť nemenej radostnú chvíľu pokrstenia Isusa
Christa vo vodách Jordánskych. — Sv. Ján Krstiteľ bol poslaný
Bohom, aby pripravil pôdu pre nasadenie kráľovstva Christovho
na zemi. Pre vstup do tohto kráľovstva je nevyhnutne potrebné
očistenie sa od hriechov, preto pokánie bolo hlavným predmetom

kázní Jána Krstiteľa, pokrstenie vodou bolo znakom odpustenia hriechov.

Aký zmysel mal krst pre Christa, ktorý nemal hriechov? Isus Christos, keď prijal na seba hriechy sveta, ponoril tieto hriechy vo vodách Jordána a vrátil ľuďom čistotu pod krovom Božím. Teda krst Isusa Christa mal význam vykupiteľský.

Toto pokrstenie malo ešte jeden význam a hlboký zmysel. Pred pokrstením Christos žil bez toho aby Ho poznali, v malom mestečku Nazaret, v dome svojho pestúna Jozefa. Jeho pokrstenie Jánom bolo slávnostným vstúpením do služby ľuďom. Bolo treba vyššie, nebeské svedectvo o Ňom. A keď Isus vystúpil z vody „otvorili sa nebesá a videl Ducha Božieho, ktorý zostupoval ako holubica a prichádzal na Neho. A hľa, z neba bolo počuť hlas: toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo“ (Mat. 3, 16–17).

Krst, ktorý prijal od Jána Krstiteľa Ten, ktorý uskutočnil našu spásu, to je obraz nášho novozákonného krstu: pre Christa to bol začiatok Jeho služby pre spásu ľudí a pre nás je náš novozákonný krst začiatkom služby Christovi, začiatkom života v Christu. Vody Jordána, v ktorých sa dal pokrstiť Spasiteľ, sú obrazom kúpeľa, v ktorom zomierame pre hriech a vstávame z mŕtvych pre svetlý život v Christu. Na Pána zostúpil počas Jeho pokrstenia Duch svätý a nám sa vo sv. krste bohato podávajú dary sv. Ducha, záloha budúceho života. Ako s nimi naložíme? —

Po pokrstení Christovom k Nemu pristúpil diabol, ktorý Ho chcel pokúšať k hriechu. Pristupuje i k nám a chce nás zavrátiť z nastúpenej cesty k Christu. Čo sme urobili s darmi sv. Ducha, ktoré sme obdržali pri sv. krste pre víťazstvo nad hriechom? Môžeme ich použiť, alebo sme ich zahodili?

Modlime sa, aby v Jordáne pokrstený Christos nás chránil pred zlom, aby nás chránil v čistote viery, v dobrých citoch a zámeroch až do konca našich dní a aby nás spasil, lebo je nekonečne milosrdný.

— ŽPM —

OBCHOD PETRA OZNAMUJE, že vyšiel z tlače SLUŽEBNÍK (vreckový formát). Jeho cena je Kčs 60.—.

Prot. Dr. Andrej Mihaľov

Kresťanská zodpovednosť za mier vo svete

Zjavenie Boha v ľudskom tele je kľúčom ku všetkej kresťanskej antropológii a soteriológii, je to najhlavnejšia tepna v živote kresťana, v jeho snažení sa k dokonalosti. Je vyjadrené v prejavenej láske Božej v akte inkarnácie (Jn. 3,16:17,3) Pána nášho Isusa Christa, ktoré je ľudskému umu dosiahnuteľné len vo viditeľnej forme, avšak ľudstvu sa najviac láska Božia prejavila v samotnom živote Spasiteľa, v Jeho utrpení a samotnej smrti, aby sa človeku takýmto spôsobom ukázala cesta k pravému bohopoznaniu ako učia sv. otcovia Irinej Lyonský, Atanas Alexandrijský a iní, že Christos sa stal synom ľudským, aby človek obdobne sa stal synom Božím.

Cestou vtelenia Syna Božieho spoznáваме, že Boh náš je Boh lásky a pokoja (2 Kor. 13,11), je pokoj náš (Efez. 2,14). Prozreteľnosťou Božou všetko spásenosné dielo Christovo na zemi je zamerané: hľadať a spasiť, čo bolo zahynulo (Luk. 19,10). Keďže človek je stvorený na obraz Boží, tak aj človek má byť človekom lásky a pokoja, aby sa tak stal synom Božím. Keďže v očiach Božích je tak drahý každý človek bez rozdielu národností, pleti, svetonázoru a náboženskej príslušnosti, kvôli ktorému Syn Boží vtenením spojil sa telesne s ľudstvom, respektíve prijal na seba ľudský život a zomrel; keďže všetci ľudia podľa úmyslu Božieho majú sa stať strojcami Kráľovstva Božieho, v ktorom pojem nenávisť nemá miesta a má tam kráľovať jedine láska, tak potom aká je veľká zodpovednosť každého kresťana za nastolenie pokoja na zemi, ktorý je hlavným faktorom ľudského života na zemi.

Sme na ceste skúmania a hľadania cesty v duchovno-etickej zodpovednosti v zmenených formách súčasného spoločenského diania. Človek, určený pre večný život, nemôže byť pasívnym k problémom existencie ľudstva ohrozeného zásahom zla rodiaceho sa z hriechu. Sily temna každým dňom rozduchávajú vojnový požiar v svetových parametroch a dokonca sa snažia ospravedlniť svoje brutálne činy vo svetle ideologického boja. Takéto manévry nemajú nič spoločného s Bibliou, je tu prejavovaná ľudská nedokonalosť vo forme špekulatívneho systému vykorisťovania, ponížovania ľudskej dôstojnosti, ba dokonca bratovražedných vojen, ako je tomu v Indočíne, čoho je obeťou najvyšší ideál na zemi — ľudské životy.

Žalmista volá: „Tvoj som ja, spas ma, bo hľadám Tvoje rozkazy“ (119, 94). Dokiaľ vykorisťovateľské sily cynicky farizejským plášťom prikrývajú svoje Bohu sa rúhajúce činy voči šťastiu a slobode podmanených národov, nám kresťanom je daná možnosť v socialistickej sústave veniť mier do programu kresťanského učenia pre praktickú službu svetu činnorodou prácou, čím takto budeme aj plniť kresťanský humanizmus, premáhať zlo v prospech všeobecného blaha a budovania Kráľovstva Božieho už tu na zemi, ktoré má byť predposlednou fázou nášho pozemského života v snahe prijať mzdu večného života. Pravda, sú aj takí kresťania, to si musíme priznať aj v podmienkach socialistickeho zriadenia, že kvôli svojmu osobnému spaseniu sú ochotní obetovať aj lásku k svojmu bližnému a vonkajší svet je im bariérou hľadania cesty k večnému životu. Takýto postoj kresťana voči svojmu bližnému a voči sebe samému nie je podložený žiadnou argumentáciou Písma svätého, protiví sa zdravému rozumu a svedomiu. Isus Christos na margo týchto, ktorí sa vyhýbajú zodpovednosti za blaho tohto sveta hovorí: „Lebo som lačnel, a nedali ste mi jesť; žíznil som, a nedali ste mi piť; cudzincom som bol, a neprijali ste ma; nahý a neodeli ste ma; nemocný a v žalári, a nenavštívili ste ma“ (Mt. 25,42–43). V týchto slovách spravodlivého hnevu lásky Božej je jasne vytyčená zodpovednosť každého kresťana za vonkajší svet bez akéhokoľvek komentára. Kto sa protiví tejto zodpovednosti a podľa Žalmistu nevidí v nich rozkazy ku konaniu dobra a premáhaniu zla voči svojmu bližnému, Spravodlivý Sudca aj vynáša pre neho výrok odsúdenia: „A títo pôjdu do večného trápenia...“ (Mt. 25,46).

Aké úlohy pre nás pravoslávnych kresťanov plynú v podmienkach spoločenského systému v našej vlasti, ak si prehodnotíme hore uvedené teologické úvahy?

Nemám v úmysle našu zodpovednosť v snahe o zachovanie pokoja vo svete, voči službe spoločnosti, v ktorej žijeme, argumentovať len výrokmi a citátmi Písma svätého, ale zaväzuje nás k tomu aj prijatý dokument na poslednom zasadnutí Snemu našej cirkvi – „Teologická koncepcia“, kde v 14. bode sa zdôrazňuje, že sa budeme usilovať, aby naši veriaci svojím činnorodým vlastenectvom boli pevnou súčasťou v budovaní našej socialistickej spoločnosti ako aj v obhajobe myšlienky mieru vo svete.

Vyjadrená smernica v teologickej koncepcii má nám byť vodítkom v oblasti budovania vlasti a tým posilnenia mieru. Ona bude len vtedy vecná a bude mať mravnú hodnotu, keď tieto slová budú nami premenené na činnorodé skutky a stanú sa mozaikou nášho života. Konkrétna úloha pre cirkev z koncepcie plyní, že bude vnášať do srdca zbožného ľudu nefalšovanú evanjelskú zvesť, aby veriaci ľud v plnej miere si uvedomil svoju kresťanskú zodpovednosť vo svojom každodennom konaní voči Bohu a svojmu bližnému, že nielen modlitbou a návštevou chrámu zadosť učiní sebe

samému a bližným, ale vernosťou svojej cirkvi, svojim tradíciám, svojej vlasti a statočnou prácou v plnení štátoobčianskych povinností.

Pravda, nie sme bohatí tradíciou, aj keď naše počiatky siahajú do IX. storočia. Život cyrilometodejskej cirkvi bol násilne prerušený zásahom Západnej cirkvi. Naši predkovia museli celé stáročia zápasiť o existenciu Východnej cirkvi. Plamienok nenhasinal, bol oživovaný Ruskou pravoslávnu cirkvou a vzplanul v príhodnom čase v začiatkoch XX. storočia, keď na východnom Slovensku znovu ožili cyrilometodejské tradície. Hrejivé teplo pravoslávia zvíťazilo až po II. svetovej vojne, keď Ruská pravoslávna cirkev podala svoju pomocnú ruku pravoslávnej cirkvi v našej vlasti a jej dopomohla k plnému vzrastu – autokefalie, za čo sme jej nevýslovne vďační. Ruská pravoslávna cirkev má bohaté životné skúsenosti v existenčných podmienkach v socialistickej zriadení, a preto je nám vzorom a nezištnou oporou v plnení našich každodenných povinností, či už ako občana, alebo kresťana. Zánikom konštantínovskej epochy – úzkeho spojenia štátnej vlády s Ruskou pravoslávnu cirkvou dopomohlo jej pri jej zmene organizačnej štruktúry, že dnes Ruská pravoslávna cirkev stojí na čele svetového pravoslávia a získala si popularitu a autoritu na medzinárodnom cirkevnom fóre. Práve v tom sa máme učiť od našej staršej sestry a učiteľky Ruskej pravoslávnej cirkvi, že život je spoločný dar Boží pre všetkých ľudí, či veriacich, alebo neveriacich, učíť sa žiť v znášanlivosti aj v podmienkach socialistickeho zriadenia, a nie podliehať imperialistickej propagande v ideologickom boji proti socializmu. Nevraživé vzťahy aj na cirkevnom poli majú raz navždy prestať a nie v mene svätej viery sa povyšovať jedni nad druhými, dať priestor vyživaniu sa jedni druhým a tak oslavovať Trojjediného Boha. Touto cestou dospejeme k poznaniu pravdy, ktorou sa budeme oživovať v láske a vzájomnej úcte jeden voči druhému, tým prispejeme aj my k zachovaniu pokoja na zemi.

(Tento mierový príspevok bol prednesený na pléne Metropolitnej rady dňa 23. XI. 1972 v Prešove.)

Jeho Svätosť patriarcha Athenagoras

PRIEKOPNÍK JEDNOTY KREŠŤANSTVA A UPEVNŇOVATEĽ UNIVER-
ZALIZMU PRAVOSLÁVIA

(Dokončenie).

Postupne sa budovali mosty nad priepasťami medzi Rímom a pravosláv-
nim. Významným medzníkom pri tejto priekopníckej práci bola účasť pá-
peža Pavla VI. na bohoslužbách v patriarchšom chráme sv. Juraja vo Fanare
25. júla 1967, keď sa po prvý raz pomodlil v pravoslávnom chráme. V jeho
na pergamene napísanom posolstve bolo zdôraznené, že pravoslávne cirkvi
sú samostatnými miestnymi cirkvami v pravom slova zmysle a že sú čas-
ťou jednej kresťanskej Cirkvi. Tak bola uznaná „jednota v mnohosti“,
ktorá je nielen základnou myšlienkou Athenagorovho poňatia ekumenizmu,
ale tiež Svetovej rady cirkví.

Všeobecne sa súdi, že obidvaja najvyšší hierarchovia celého kresťanstva
sa ľudsky najviac zbližili za návštevy patriarchu Athenagora I. v Ríme
v dňoch 26.–28. okt. 1967. Keď pápež Pavol VI. vítal pri portáli sväto-
peterského chrámu patriarchu Athenagora I., plakal od radosti. „Tu es Pet-
rus! – Ty si Peter!“, ktoré sa spieva obyčajne pri vstupe pápeža do ba-
ziliky, bolo takto vynechané. Pápež a patriarcha sedeli ako v Jeruzaleme
na rovnakej úrovni. Viditeľnosť rovnosti nástupcov apoštola Petra a Andre-
ja na mieste, ktoré symbolizuje pre svet moc a nárok pápežstva, bola tu
programom!

Patriarcha Athenagoras I. nevedel svoj veľký „dialóg lásky“ len s Rímom
a „predchalcedónskymi“ cirkvami, ale i s protestantmi a anglikánmi. Keď-
že však kritika z kruhov ostatného pravoslávneho sveta celkom oprávnené
poukazovala na skutočnosť, že sa jeho pojem „dialóg lásky“ zneužíva v bež-
nej pastorizačnej praxi hlavne zo strany určitej časti katolíckeho kléru
k prozelytizmu (demagogickému získavaniu) pravoslávnych, vydal na jar
1967 pastiersky list arcibiskupom a metropolitom svojho patriarchátu, v kto-
rom jednoznačne a prísne poukázal na to, že pravoslávni kresťania na žia-
den pád „nesmú prijať dobrodenie tajomstiev (sviatostí) od nepravosláv-
neho duchovného, pretože také rozhodnutie pravoslávna cirkev nikdy ne-
vydala“. O polroka neskôršie za svojej návštevy v Ríme vecne zdôraznil,
„že skúmanie pravdy“ je cieľom dlhej cesty teologického dialógu. „Dialóg
lásky“, hovorí patriarcha Athenagoras I., „musí napredovať denne s urči-
tým zámerom. Nie je to nejaký teoretický dialóg, ale je podstatne spojený
s cieľom, aby sme sa obnovovali a aby sme pripravovali jednotu a spo-
ločnú Večeru Pána. Je to ľahká vec? Nie. Viem to veľmi dobre“. Formál-
nym cieľom Athenagorovho „dialógu lásky“ nebolo bezpodmienečné zjedno-
tenie všetkých kresťanov v jednej cirkvi, ako to má na mysli Rím, ale

skorej pluralistický zväz (voľné spojenie) cirkví podľa vzoru pravoslávia.

Patriarcha Athenagoras I. patrí celému kresťanstvu. Miestnym pravosláv-
nym cirkvám dal nový pocit súdržnosti a rozprúdil dialóg s „predchalce-
dónskymi“ cirkvami. Postaral sa o to, aby sa pravoslávie dostalo na fórum
Svetovej rady cirkví ako vierovyznanský celok a tam sa podujalo na dia-
lóg s protestantmi. Zlikvidoval temer tisícročné nepriateľstvo s Rímom
a postavil v tomto smere mosty k plodnému rozhovoru. Kiež za toto jeho
naľudské úsilie, na ktoré sa podujal za splnenie prosby Isusovej veľkňaz-
skej modlitby: „Otče Svätý, tých, čo si mi dal, zachovaj vo svojom mene,
aby boli jedno ako my“ (Ján 17,12) sa splnilo. Platia o ňom slová Pána ži-
vota i smrti:

*„Pretože na mne lipol, oslobodím ho,
budem ho chrániť, lebo poznal moje meno.
Bude ma vzývať, a vyslyším ho,
budem s ním v súžení,
vytrhnem ho a obdarím ho ctou.
Ja nasýtim ho dlhým životom
a ukážem mu svoju spásu“ (Žalm 90, 14–16).*

Dr. VI. Buchta

Kňazstvo vo svetle Písma sv.

a učenia sv. otcov

(II. pokračovanie)

V starozákonnom chráme na mieste, kde bola kedysi truhla zmluvy, t. j.
čo svätyne svätých nesmel nikto vkročiť, ako už tu bolo spomínané, iba
raz do roka najvyšší kňaz, ale výnimkou tu bola aj Tá, ktorá bola Jeze-
kielovou chrámovou bránou zatvorenou (Jez. 44,1–3), či Danielovým vr-
chom, od ktorého sa odtrhol kameň, ktorý nebol v rukách (Dan. 2,34,45),
a ktorú naša pravoslávna cirkev takto oslavuje: „Jako oduševlennomu Bo-
žiju kivotu, da nikakože kosnetsja ruka skverných, ustni že virných Boho-

rodice nemoleno, hlas anhelda vospivajušče, s radostiju da vopijut: istinno vyšši vsich Jesi Divo čistaja“³.

Tá čistá Panna, Presvätá Bohorodička Mária, porodila nám Spasiteľa, tú nebeskú mannu (Ján 6,35), ktorú my, pravoslávni kňazi, mávame na svätom prestole, o ktorej veríme, že je to Telo a Krv nášho milovaného Spasiteľa Isusa Christa a nebojíme sa „korzovať“ okolo neho. Priznám sa, aj ja som to raz urobil, ale len raz. Je to nemilé dedičstvo po úni! Katolícka cirkev zaviedla sviatok Božieho tela, lebo úcta k nemu upadala. Akoby aj nie, keď pred prijímaním sa môžu najesť, slúžiť sa môže niekoľkokrát cez deň a po sobáší, po krste, niekde i po pohrebe a na sviatky na myrovanie okolo tejto veľkej svätyně sa „korzuje“.

— Otče duchovný, budete mať u nás prvý sobáš, — povedal mi kurátor, keď som došiel už nastálo na istú farnosť, — ale vás prosím, aby ste nám neurobili hanbu, robte všetko, ako to robil náš bývalý pán (farár). Po sobáší, aby ste nezabudli poza prestol cez oltár previesť mladomanželov i ostatných svadobčanov a tam v oltári im dáte pobožkať križ. —

Prisúľbil som i urobil, čo mi bolo doporučené. Priznám sa však, málokedy som bol tak pohoršený nad ľahostajnosťou veriaceho človeka ku sv. Eucharistii, ako vtedy.

Na druhý deň, nakoľko bola nedela, povedal som veriacim priamo, bez okolkov: „Ak ma tu chcete mať, ak si len trochu vážite a ctíte sv. Eucharistiu, svojho Spasiteľa, nežiadať, aby som opílcov s pálenkou vo vrecku, starostu so zástavou vodil okolo stola, na ktorom je Božie Telo a Krv. Veď je to zneuctenie sv. oltára. Pravoslávna cirkev má svoje pravidlo: do oltára nedovoľuje vkročiť nikomu, iba kto obsluhuje kňaza počas bohoslužieb, alebo kurátora, ak niečo potrebuje od kňaza a ten sa zdržiava v oltári“.

Musím týchto veriacich pochváliť, i keď ich nemenujem, že moje slová prijali za sväté a nikdy viac sa nedožadovali tohto „korzovania“ okolo prestola. A čo sa robí na našich farnostiach? Sobáší sa, tanier sa položí na prestol, veďľa bohostánku, prípadne sa tam dá aj nejaká tá bankovka, aby obchádzajúci prestol vedeli, po koľko majú dávať. Robí sa to k väčšej úcte sv. Eucharistie, alebo k väčšej plnosti kňazovho vrečka? (44. pr. miest. laod. snemu).

Alebo:

Bol som ešte začiatčovníkom na istej farnosti vo Vranovskom okrese. Začínam sv. liturgiu, keď tu zrazu sa ozve: ki-ki-ri-ki! Obzriem sa a nevedel som, kde stojím, či v chráme, či v kuríne. Bola to nie zlá obyčaj, na sviatok sv. otca Nikolaja dávať sliepky kňazovi, ale nosiť sliepky do chrá-

mu počas sv. liturgie, to sa mi zdalo nekresťanské. Lenže, kto chce z toho ťažiť, ten to povie tak: čo dáš do chrámu, dávaš Bohu a čo do kurníka, to iba farárovi, alebo koľko dáš na tanier veďľa bohostánku, to prijíma Isusko, ale čo na stolík pred oltárom, to berie iba farár. To je tiež „učiteľstvo“, od ktorého chráň nás, Pane Bože!

Podobné veci robili sa v Starom zákone, vtedy to bolo prípustné, lebo sa prinášali krvné obete (3. Moj. 2.—7. kap.) a dávať kňazom desiatky bolo priamo nariadené:

„A rozkázal Iudu, obyvateľom Jeruzalema, dávať čiastku, ustanovenú pre kňazov a Levitov, aby sa vzmužili v zákone Hospodinovom. A hneď, ako vyšiel rozkaz, naznašali synovia Izraelovi mnoho prvotín obilia, vína, oleja, medu a všetkých úrod poľných i desiatku zo všetkého nadonášali hojne...“ (2. Par. 31,4—8), alebo:

„Toho dňa, ktorého vojde do svätyně, do vnútorného dvora, aby svätoslúžil vo svätyni, bude obetovať svoju obeť za hriech, hovorí Pán Hospodin. A toto im bude za dedičstvo: Ja som ich dedičstvom a tak im nedáte državia v Izraeli: Ja som ich državím. Obeťný dar obilný, obeť za hriech a obeť za vinu, to budú oni jesť, i všetko zarieknuté v Izraeli im bude“ (Jez. 44,27—31). To nariadil ešte Mojžiš (5. Moj. 18,1—2; Nehem. 10,37), ale to neznamená, že novozákonný kňaz môže zo sviatosti robiť zárobkový podnik. S tým, aby veriaci ľud podporil kňaza materiálne, súhlasí i apoštol, ale ako:

„Kto kedy vojenčí na svoje vlastné trovy? Kto sadi vinicu a neje jej ovocie? Alebo kto pasie stádo a neje z mlieka stáda? Či to hovorím po ľudsky, alebo či to nehovorí aj zákon? Lebo v zákone Mojžišovom je napísané: Nezaviazješ mlátiacemu volovi úst. Či sa Boh stará o voly? A či to dokonca hovorí pre nás? Lebo pre nás je napísané, že oráč je povinný orať v nádeji. Ak sme my vám siali duchovné, či by to bola taká veľká vec, keby sme my žali vaše telesné. Ak iní majú účasť na práve na vás, či nemáme mať viacej my? Ale nepoužili sme toho práva, lež znášame všetko, aby sme nedali evanjeliu Christovmu nejakej prekážky do cesty. Či neviete, že tí, ktorí robia okolo svätých vecí, jedia zo svätého, a tí, ktorí sú zamestnaní pri oltári, majú podiel s oltárom?...“ (1. Kor. 9,7—18).

REDAKCIA našich časopisov, t. j. Odkazu sv. Cyrila a Metoda a Zapovitu sv. Kirila a Mefodija, upozorňuje všetkých predplatiteľov, aby si ani na tento rok nezabudli načas predplatiť naše časopisy u svojich poštových doručovateľov.

(3) 9. pieseň Katavasie na Vvedenie v chram P. B.

Teologické základy mierovej angažovanosti kresťanov

V dňoch 28. a 29. novembra 1972 sa stretli na generálnom biskupskom úrade Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. v Bratislave zástupcovia kresťanských cirkví — členovia regionálnej skupiny Kresťanskej mierovej konferencie pre otázky teologické — na pracovnej konferencii.

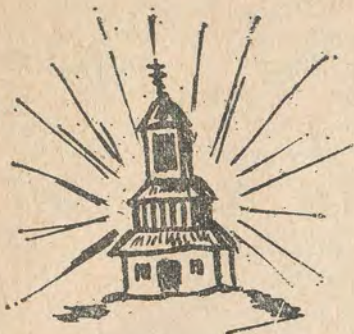
Za našu cirkev sa zúčastnili Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, prot. dr. Andrej Mihaľov, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, a prot. Pavel Aleš, odborný asistent tej istej fakulty. Boli tu tiež zástupcovia katolíckeho mierového združenia „Pacem in terris“. Vladyka metropolita Dorotej bol poverený vedením časti jednaní. Po modlitebnom otvorení br. generálnym biskupom a dekanom Evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave dr. Michalkom, ktorý viedol prvú časť zasadania, a po predbežných informáciách k technike práce predniesol hlavný referát profesor dr. Gábris, predseda medzinárodnej teologickej komisie KMK, ktorá nedávno zasadala v Moskve. Jeho referát poslúžil ako vodítko k obsažnej a bohatej diskusii, do ktorej prispel vladyka metropolita Dorotej svojimi vypracovanými tézami. Mierová práca je cestou služby blížnemu a svetu. Táto služba nemôže byť len napodobňovaním služby prvých kresťanov, ale musí vyžiarovať biblického ducha a byť pripravená na zmeny, ktoré prináša svet, ktorý často odmieta službu kresťanov. Kresťanom však v mierovom úsilí nesmie ísť o presadzovanie svojich privilégií, ale o vedomie všeobecnej zodpovednosti pred vojnovou hrozbou. Evanjelium nás učí voliť medzi dobrom a zlom, ukazuje, že napríklad zmierenie s vykorisťovateľskými poriadkami by bolo zlom. Nové podnety prináša pravoslávna teológia, ktorá zdôrazňuje všeludskú ekumenu — jednotu ľudstva, ktorá síce bola narušená pádom, ale dielom Christovho vykúpenia nastáva nová jednota, ktorá sa ponúka všetkým a vyzýva človeka, aby svojou empirickou podstatou odpovedal na Božie vykúpenie. Človek obdržal pri stvorení od Boha mandát vládnuť nad prírodou, nesmie preto toto poverenie zneužiť, ale usilovať sa o cestu solidarity ako jednotlivec (pokánie a morálny prevrat v sebe), ale súčasne v smere k širšiemu, spoločenskému riešeniu problémov. — K tejto časti sa rozvíjala diskusia s rôznym akcentovaním jednotlivých námetov. Do diskusie sa zapojili podnetne prítomní zástupcovia našej cirkvi. Zaují-

mavý a podnetný príspevok predniesol profesor Husovej fakulty československej cirkvi husitskej, dr. J. Mánek, ktorý rozoberal pojmy starozákonnej a novozákonnej eschatológie s perspektívnym záverom nádeje v budúcnosť sveta, ktorá je predjímaná vo Vzkriesení Christovom ako explozívna sila; cirkev tu nie je kvôli sebe samej, ale pre získanie druhých, údel jednotlivca je spojený s údelom kolektívu, neexistuje len hriech jedincov, ale hriech v spoločenských formách, sily zla a dobra kráčajú spolu, takže radosť je podmienená bolesťou a určité utrpenia majú pozitívnu hodnotu, avšak vojna je utrpenie úplne degradujúce človeka, popierajúce ľudskosť.

Druhá časť jednaní sa zaoberala dôsledkami teologického rozhodovania. Kresťan — zdôraznila druhá časť referátu dr. Gábris — sa v mene kresťanskej slobody musí rozhodovať pre to, čo je etickou hodnotou. Takzvaná „čistá teológia“ je v skutočnosti tiež politická, ale nevedie k zodpovednosti, pretože byť neutrálnym v dnešnom svete, to značí uvoľniť priestor pre sily zla, násilia, nespravodlivosti a imperializmu. Dôsledné pochopenie biblického pojmu slobody nutne vedie k pochopeniu slobody ako cesty k dobru, proti zlu, slobody angažovanej a tvorčej, to znamená, že kresťan musí tiež voliť medzi systémami politickými a dať prednosť systému, ktorý uskutočňuje sociálnu spravodlivosť vo svete a dôsledne bojuje proti hrozbe vojnových konfliktov — systému socialistickému. Nutnosť etického rozhodovania núti študovať i také pojmy, ako je imperializmus. Jeho kritika a jeho negácia nesmie prejsť do formy vákuu a neangažovanosti (to by bolo skryté podporovanie imperializmu); rozhodnutie musí padnúť medzi rasizmom a vojnou na jednej strane a mierom, spravodlivosťou a socializmom na strane druhej. Rozhodnutie musí byť rozhodnutím pre určitý kvalitatívny systém. Sloboda v Christu — tento nesmierne bohatý a náročný pojem — núti ku konkrétnemu postoju, k určitej akcii; sloboda nie je pasivita, ale akcia. — Potešiteľný bol záujem o pravoslávne chápanie jednotlivých teologických otázok a najmä bol ocenený určitý pravoslávny univerzalizmus, ktorý zdôrazňuje, že celý svet stojí pod pôsobením svätého Ducha a za všetkých ľudí sa obetoval Kristus, preto i slobodná kresťanova činnosť vo svete je zameraná k službe lásky pre všetkých bratov a v dôslednom postoji proti všetkému, čo dokaličuje alebo degraduje dôstojnosť človeka, ktorého Kristus spasil.

Práca teologickej skupiny regionálnej KMK prispeje akiste podnetne i k práci našich duchovenských mierových besied a k obohateniu mierových dôrazov v pastierskej práci cirkvi.

Pavel Aleš

Druhý biskup prešovský —

Jozef Gaganec
(1842—1875)

Stará múdrosť hovorí, že úprimnú ľudskú dušu možno porovnať s priehradou guľou, zvnútra ožiarenou vlastným svetlom. Toto svetlo pre človeka je nielen prameňom svetla vôbec, ale i prameňom pravdy, ktorý ožiaruje takúto dušu i všetko okolo nej... Takéto vysoké duchovné hodnoty dosahuje človek, ktorý sa usiluje viesť bezúhonný pozemský život, človek spravodlivý. Jeho ideálom je sv. evanjelium a zákon Boží (Žalm 117, 106). Cnostný život oplýva láskou k Bohu a k blížnemu.

Medzi gréckokatolíckymi biskupmi vidíme ľudí, ktorí boli ozdobou tých čias. Preto spomíname ich mená. Jedným z takých ľudí bol biskup prešovský Jozef Gaganec, ktorý nastúpil na prešovskú katedru po biskupovi Tarkovičovi. V záujmoch svojho ľudu vždy postupoval tak, že sa nebál „silných tohto sveta“, čo mu prinášalo mnohé neprijemnosti a osobné nebezpečenstvá. Nekompromisným bol aj voči mukačevskému biskupovi Št. Pankovičovi. Biskup Gaganec verejne, v tlači, poukazoval na svojho spoluprácu za to, že sa odklonil od záujmov svojho ľudu, čo kazilo jeho postavenie v cirkvi.

Nielen sám biskup Gaganec mal vysoké morálne hodnoty, jemu podobný bol i mukačevský biskup Vasilijs Popovič. Rozumeli duši svojho národa, chápali jeho utrpenie a usilovali sa mu pomôcť v sociálnom i národnostnom postavení. Oba tieto biskupi mali k dispozícii dosť vzdelaných a vlasteneckých ľudí, s ktorými bolo možné vystúpiť proti vládnucim kruhom. Viac bolo však takých, ktorí sa držali režimu a podporovali ho, čím fakticky vystupovali proti svojim arcipastierom. Biskup Gaganec 27. októbra 1849 poslať list do mukačevského konzistória kvôli zrovnoprávneniu ruského jazyka v Uhorskej Rusi. V liste vyjadruje želanie, aby z mukačevskej a z prešovskej eparchie bolo zostavené jedno veľké „Bratstvo“, ktoré by sa zaoberalo osvetovou prácou v spomínanej oblasti. Mukačevské konzistórium privítalo tento návrh a začalo pracovať na organizácii tlačiarne s ruským

písmom. Najviac v tejto práci vynikol A. V. Duchnovič¹ (str. 129). Avšak tieto bohumilé snahy pre známe podmienky v štáte zanikli. Biskup Gaganec bol veľmi zarmútený. Ostalo jediné, čo mohol chrániť bez prekážok: východný obrad v cirkvi. Jestvuje mienka, že na žiadosť ruského cára Alexandra II. biskup Gaganec rukopoložil na kňazov 12 bohoslovcov pre pravoslávnu misiu v Cholmskej eparchii.²

Spomenuli sme, že biskup Gaganec viedol nemilosrdný boj s biskupom Pankovičom, ktorý pracoval na odnárodnení Rusínov³ (str. 87). Bolo Gaganecovou zásluhou, že sa úplné odnárodnenie nepodarilo, lebo bol zdatným súperom, ktorý bdel nad záujmami svojho ľudu.

Biskup Gaganec organizoval internát v Prešove pre študentov, kde výchova prebiehala za jeho osobného dozoru. Nezabudol zlepšiť sociálny stav svojho duchovenstva a vymohol od štátu pre duchovenstvo plat.

Biskup Gaganec zomrel vo vysokom veku, r. 1875, a zanechal po sebe svetlú pamiatku. Pre známe príčiny na úžitok pravoslávnia nemohol nič urobiť, ale i za to ho spomíname, lebo v jeho osobe našli pochopenie a podporu tí duchovní, ktorí v duši boli pravoslávni, ale nemohli otvorene vystúpiť s takouto misiou medzi svojím národom.

LITERATÚRA:

¹ E. Nedzeľský: *Očerok karpatorusskoj literatury, Užhorod, 1932*

² *Nepublikovaná vedecká práca (rukopis) PBF*

³ *Pravoslavnoje obozrenije, Moskva, 1874*

Koncepcia mierovej práce v pravoslávnej cirkvi

1) Duchovenstvo a profesori Pravoslávnej bohosloveckej fakulty by mali usilovne študovať všetko, čo Kresťanská mierová konferencia vydala a vydáva v jazyku českom a slovenskom, príp. v ruskom (Žurnál moskovskej patriarchie) a príp. i v nemčine, angličtine a francúzštine, pokiaľ tieto jazyky sú aspoň pasívne známe.

2) Toto seba vzdelávanie musí byť odovzdávané ďalej v tlači, prejavoch, prednáškach, referátoch — ako v cirkvi, tak i na inom fóre, kde bude k tomu príležitosť.

3) Vzhľadom na to, že dnes je tendencia, aby širšia verejnosť v cirkvi sa oboznamovala s dielňou kresťanskej mierovej činnosti, treba medzi veriacimi rozširovať dostupnú tlač KMK, napr. brožúru o IV. VMZ, bulletin z regionálnej konferencie v Brne a ďalšie, ktoré budú vydávané.

4) Mierová činnosť pravoslávnych pracovníkov pramení z biblických, svätootcovských a teologických základov, ako aj zo štúdia materiálov KMK, ďalej zo štúdia vied ekonomických, histórie, filozofie, politiky atď.

5) Pri Metropolitnej rade pravoslávnej cirkvi je zriadený mierový odbor. Jeho úlohou je koordinovanie mierovej činnosti v cirkvi ako celku. Úlohou eparchiálnych mierových odborov je koordinácia mierovej činnosti v eparchiách.

6) Tieto odbory sa stretávajú podľa potreby, najlepšie pri zasadaniach Metropolitnej rady a eparchiálnych rád z dôvodov úsporných. Na týchto zasadaniach sa pripravujú plány mierovej činnosti a jej obsah.

7) Pri zasadaniach Metropolitnej rady a eparchiálnych rád, na besedách duchovenstva, arcidekanských poradách, na zhromaždeniach PBF (fakultná rada, besedy so študentmi a i.) v budúcnosti budú prednášané obsažné mierové referáty a bude prevezená diskusia.

8) Zaktivizované budú zbierky v prospech KMK v cir-

kevných obciach prostredníctvom pokynov správ eparchií.

9) V budúcnosti možno uvažovať o tom, aby sa stretli všetky mierové odbory v cirkvi a usporiadali celocirkevnú mierovú besedu za event. účasti ďalších schopných záujemcov o túto kresťanskú zodpovednosť.

10) Napokon sa pripomína myšlienka, že mierová činnosť v cirkvi sa môže prebudíť len tam, kde sú pracovníci cirkvi navzájom solidárni a zodpovední za cirkev a svet okolo nás. Mierová práca je prácou najviac ekumenickou a dáva i našej cirkvi možnosť pre jej vlastné úlohy a činnosť.

11) Návrh tejto koncepcie je dočasný a bude podľa potreby dopĺňovaný.

† Dorotej,

metropolita pražský a celého Československa

Zo života prešovskej eparchie

● Exkardinácia:

D. o. Juraj Mitrik, správca farnosti v Bajerovciach okr. Prešov, bol dňom 15. XI. 1972 exkardinovaný do michalovskej eparchie.

Tým istým dňom bol exkardinovaný do michalovskej eparchie i d. o. Andrej Fejo, správca farnosti Livov okr. Bardejov.

● Ustanovenie:

D. o. Jozef Frický bol dňom 15. XI. 1972 inkardinovaný z michalovskej eparchie a ustanovený za správcu farnosti Bajerovce okr. Prešov.

● Archijerejské bohoslužby:

Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľ ER, navštívil dňa 19. XI. 1972 pravoslávnu farnosť Miková okr. Svidník, kde pri príležitosti osláv chrámového sviatku sv. archanjela Michala odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu. Veľké množstvo veriacich si vypočuli kázeň na tému sviatku, ktorú predniesol d. o. N. Hrinko. Na konci bohoslužieb pozdravil prítomných veriacich Preosvietený vladyka Nikolaj a po sprievode okolo chrámu poďakoval všetkým za

účast d. o. J. Novák, správca miestnej farnosti.

● V nedeľu dňa 26. XI. 1972 Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s d. o. prot. dr. A. Mihaľom, dekanom PBF, a prot. R. Ferencom, predstaveným katedrálneho chrámu v Prešove, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Prešove. Po bohoslužbách odovzdal Preosvietený vladyka Nikolaj br. dr. Michalovi Vargovi vyznamenanie – rád sv. Cyrila a Metoda a pochvalný diplom. Toto vyznamenanie na odporúčanie Preosvieteného vladyku Nikolaja a otca predstaveného katedrálneho chrámu udelil br. dr. Vargovi Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej za podstatnú pomoc pri stavbe novej zvonice. Preosvietený vladyka Nikolaj blahoželal dr. Vargovi k tomuto vyznamenaniu i k dňu jeho menín a znovu sa mu poďakoval za vykonanú prácu. Dr. Varga teraz nezastáva funkciu predsedu kurátorského zboru zo zdravotných dôvodov, avšak vždy rád pomôže dobrou radou a bohatou skúsenosťou. I redakcia nášho časopisu zdraví br. dr. Michala Vargu pri slávnej príležitosti jeho vyznamenania a želá mu, aby v zdraví prežil medzi nami mnohé a mnohé roky!

● Chrámový sviatok:

V nedeľu dňa 26. XI. 1972 oslávili pravoslávni veriaci z Bajeroviec svoj chrámový sviatok v česť sv. Michala. Slávnostné bohoslužby odslúžil d. o. prot. P. Spišák, d. o. M. Kopčík, účtovník ER, a miestny duchovný d. o. prot. J. Frický, ktorý toho dňa bol uvedený na svoju novú farnosť. Kázal d. o. prot. P. Spišák.

● Zasadanie Metropolitnej rady a pracovná porada duchovenstva:

Pravoslávni duchovní prešovskej eparchie sa zišli na svoju celoeparchiálnu poradu do Prešova dňa 22. XI. 1972. Poradu viedol Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý privítal Jeho Blaženstvo metropolitu Doroteja. Jeho Blaženstvo metropolita

Dorotej zavítal medzi duchovenstvo, aby vypočul správy zo života farností a aby pomohol a poradil v ďalšej práci na farnostiach pre blaho a rozkvet svätého pravoslavia na východnom Slovensku. I Preosvietený vladyka Nikolaj svojim duchovným otcovsky poradil v ich ťažkej duchovenskej činnosti na nive Christovej cirkvi. Prítomní nakoniec schválili a odoslali rezolúciu štátnym predstaviteľom pre veci cirkevné.

● Dňa 23. XI. 1972 zasadala v Prešove v biskupskej rezidencii Metropolitná rada. Zasadanie viedol a na jeho čele stál Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej. Členovia MR rozoberali a prejednávali aktuálne otázky zo života pravoslávnej cirkvi v Československu.

Toho istého dňa zasadala i Posvätná synoda pravoslávnej cirkvi.

● Dňa 28. XI. 1972 navštívil úrad ER v Prešove zástupca gen. sekretariátu pre veci cirkevné pri Ministerstve kultúry v Bratislave a prejednal s pracovníkmi ER rôzne otázky dôležité pre obe strany. Spomínaný pracovník navštívil i Pravoslávnu bohosloveckú fakultu, kde mal rozhovor s profesormi.

KRAJNÉ ČIERNE: Preosv. vladyka pri kázni.

Rezolúcia

DUCHOVENSTVA PRAVOSLÁVNEJ PREŠOVSKÉJ EPARCHIE, ZHROMAZDENÉHO NA PASTIERSKEJ A MIEROVEJ PORADE V PREŠOVE
22. NOVEMBRA 1972.

Vstupujúc do predvianočného obdobia, vzdávame vďaku nášmu Pánu a Spasiteľovi za Jeho nekonečnú milosť, ktorou sprevádzal našu prácu v roku, ktorý sa chýli ku koncu.

O krátky čas budeme oslavovať narodenie Spasiteľa, ktorý sa nám zjavil ako vtelená láska a ponechal nám prikázanie lásky a pokoja. V mene Kniežata pokoja prejavujeme svoju plnú kresťanskú solidaritu predovšetkým so strádajúcim ľudom Indočíny, ktorý niekoľko rokov statočne zápasi s imperialistickým útočníkom za svoju slobodu a spravodlivosť pre svoju krajinu. V tomto ťažkom zápase je podporovaný táborom socializmu, vedeným veľkým Sovietskym zväzom. S vďakou po tieto dni si pripomíname 55. výročie víťazstva VOSR a 50. výročie vzniku Sovietskeho zväzu, ktorý je ochrancom našej slobody, ktorú nám vybojoval spolu s najvernejšími synmi nášho ľudu.

Vďaka jeho humanistickej politike dospela situácia v Európe tak ďaleko, že práve dnes sa začína v Helsinkách konferencia zástupcov európskych štátov, ktorí budú pripravovať celoeurópsku konferenciu o bezpečnosti v Európe a o spolupráci. Všetci ľudia dobrej vôle skladajú veľké nádeje vo výsledok tohto zasadnutia.

Naša cirkev sa od vzniku kresťanského mierového hnutia, tzv. Kresťanskej mierovej konferencie, účastní na jej práci a nezriekla sa jej ani v krízových rokoch. Naším vzorom je sesterská pravoslávna cirkev ruská, naša duchovná matka, ktorej leningradský a novgorodský metropolita dr. Nikodim vedie KMK ako prezident hnutia. Zapojené aktívne sú aj iné pravoslávne cirkvi, napr. v Bulharsku každý arciekanát a každá eparchia má svoj mierový výbor.

Sme svedkami veľkých výsledkov obetavého úsilia pracujúcich našej vlasti. Nechceme len užívať ovocie, ale poctivou prácou chceme byť všestranne nápomocní spolu s našimi veriacimi ako doteraz pri vytváraní obecného blaha.

Ako pracovníci cirkvi vďačne kvitujeme všestrannú pomoc nášho socialistického štátu, ktorú poskytuje i našej cirkvi. Prešli sme v krízových rokoch obdobím, ktoré podstatne narušilo pokojnú hladinu nášho náboženského života a dôsledky ktorého tvrdo pocíťujeme ešte aj dnes. Máme ešte celý rad farností a početné skupiny veriacich, ktoré do dnešného dňa sú zbavení akejkoľvek možnosti zúčastniť sa na našich bohoslužbách v chrámoch, o ktoré sa tak horlivo starali, opravovali ich a ozdobovali celých 20 rokov. Kvitujeme s vďakou, že celá problematika je v štádiu rie-

šenia. Vyslovujeme pevnú nádej v pochopenie príslušných úradov cirkevných i verejných na jej skoré vyriešenie. Doriešenie týchto problémov nepomôže len urovnaniu náboženských pomerov u nás, ale bude mať aj ďalekosiahle pozitívne dôsledky pre mier a trvalú normalizáciu spoločenského spolunažívania ľudí a bratských vzťahov medzi jednotlivými cirkvami.

Zhromaždené duchovenstvo nakoniec vyslovuje vrúčne modlitebné želanie, aby Knieža pokoja požehnal práci našej cirkvi, dal svetu mier a našej milovanej vlasti ďalšie mnohé úspechy v nastupujúcom novom roku.

Duchovenstvo prešovskej pravoslávnej eparchie.

Oslava životného jubilea

Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, dožil sa dňa 19. 12. 1972, štyridsiatich piatich rokov svojho života. Toho dňa prišli mu zablahoželat mnohí duchovní z prešovskej eparchie, ktorí nezabudli, akou veľkou oporou bol náš Preosvietený vladyka pre nás všetkých v rokoch pre nás krajne nepriaznivých. Boli to krízové roky, ktoré vlastne duchovne spojili Preosvieteného vladyku Nikola-

ja s jeho duchovenstvom, kedy ich podporoval na každom mieste, a na také niečo sa nikdy nezabúda. Radosné chvíle svojich narodenín a súčasne i menín teda Preosvietený vladyka strávil medzi svojimi.

Osobnosť vladyku Nikolaja svojou nekompromisnosťou vo veciach pravoslávnej viery, svojim ľudovým pôvodom, na ktorý je právom hrdý, je osobnosťou ojedinelou na prešovskej katedre. Sme hrdí, že práve prešovská eparchia má na svojom čele archijereja pevnej viery.

Prosíme Pána Boha, aby daroval vzácnemu jubilantovi veľa rokov v plnom zdraví prežiť na úžitok všetkých pravoslávnych veriacich tohto biskupstva.

Ispola eti despota, na mnohaja lita, Preosvietený vladuko!

Redakcia.

● Vzácná návšteva

— V utorok dňa 14. novembra 1972 Eparchiálnu radu pravoslávnej cirkvi v Michalovciach navštívili najvyšší predstavitelia evanjelickej a. v. cirkvi z Košíc, najdostojnejší pán biskup JÚLIUS FILO a veľadostojný PAVEL PALÍŠIN, riaditeľ biskupského úradu, v sprievode d. o. t. arcidekana Michala Spišáka, správcu pravoslávnej farnosti z Košíc.

Vzácnych hostí srdečne uvítal Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský s vedúcimi činiteľmi michalovskej eparchie, po čom hostia si prezreli katedrálne chrám a biskupskú rezidenciu a s Preosvieteným vladykom Cyrilom a činiteľmi michalovskej eparchie zotrvali v bratskej srdečnej besede.

● Kanonické prepustenie

— D. o. prot. Jozef FRICKÝ, správca pravoslávnej farnosti v Nižnej Rybnici, okres Michalovec, bol s platnosťou od 15. novembra 1972 prepustený zo zväzku pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie do zväzku pravoslávneho duchovenstva prešovskej eparchie.

● Ustanovenia

— D. o. Andrej FEJO, správca pravoslávnej farnosti v Livove, okres Bardejov, po kanonickom prepustení z prešovskej do michalovskej eparchie, bol s platnosťou od 15. novembra 1972 ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti v Pozdišovciach, okres Michalovec.

● D. o. Juraj MITRÍK, správca pravoslávnej farnosti v Bajerovciach, okres Prešov, po kanonickom prepustení z prešovskej do michalovskej eparchie, bol s platnosťou od 15. novembra 1972 ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti v Nižnej Rybnici, okres Michalovec.

Archijerejské bohoslužby

● V utorok, dňa 21. novembra 1972 v deň sviatku Uvedenia do chrámu Presvätej Bohorodičky Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, vykonal archijerejskú sv. liturgiu v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach za asistencie d. o. dekana Štefana Horakaja, predstaveného katedrálneho chrámu.

● Vyznamenanie

— Ako znak uznania a povďačnosti za milodary, vzornú starostlivosť a obetavú prácu pri výstavbe novej pravoslávnej farskej budovy a konsolidácii náboženských pomerov pravoslávnej cirkvi na farnosti Falkušovce s požehnaním Jeho Blaženstva DOROTEJA, metropolitu pražského a celého Československa, Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, vyznamenal pravoslávnych veriacich farnosti Falkušovce na čele s kurátormi Jánom Horňákom č. 204, Jánom Fedorom, Andrejom Pajtašom, Jánom Kamenárom, Mikulášom Bodnárom, Jurajom Hrubým, Antonom Lukášom, Michalom Koščom, Michalom Samošom, Gejzom Maružanom, Michalom Kižikom, Jánom Horňákom, Michalom Bodnárom a kantorom Jánom Tomášom spoločným POCHVALNÝM DIPLOMOM a správcovi pravoslávnej farnosti vo Falkušovciach d. o. t. arcidekanovi Jurajovi LOVIČOVI udelil hodnosť protojereja.

Srdečne blahoprajeme k vyznamenaniam a do ďalšieho života prajeme veľa dobrého zdravia, pracovných úspechov, duchovnej radosti a hojného Božieho požehnanie. (M. S.)

Dňa 17. novembra 1972 v košickej nemocnici po krátkej ťažkej nemoci zaopatrený sviatosťami vo veku 34 rokov zosnul v Pánu d. o. JÚLIUS GELŽINSKÝ, pravoslávny duchovný mimo činnej služby.

Zosnulý narodil sa 1. septembra 1938 v obci Lekárovce, okres Michalovec, v nábožnej maloroľníckej rodine. Po ukončení národnej a strednej školy študoval na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktorú absolvoval v 1958. roku. 1. augusta 1959 v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach bol vysvätený na diakona a dňa 23. augusta 1959 v chráme v rodnej obci bol vysvätený na kňaza Preosvieteným vladykom METODOM (Millym) pravoslávnym biskupom michalovským.

Ako pravoslávny duchovný účinkoval na farnostiach v Rakovci nad Ondavou, Iňačovciach a Čičave až do tak zv. obdobia socializmu s ľudskou tvárou, kedy už nemal mož-

nosti naďalej účinkovať ako pravoslávny duchovný a preto odišiel do civilného zamestnania do Východoslovenských železniarní do Košíc, kde pracoval až do svojho onemocnenia.

Telesné pozostatky zosnulého o. Júliusa Gelžinského podľa jeho prania boli prevezené do jeho rodnej obce Lekárovce.

Z poverenia Preosvieteného vladyku CYRILA, biskupa michalovského, pohrebný obrad nad zosnulým v nedeľu dňa 19. novembra 1972 vykonal d. o. mtr. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, za asistencie d. o. prot. Jána Chomu, predsedu Mis. Odboru ER, d. o. prot. Juraja Loviča z Falkušoviec a d. o. prot. Štefana Mandzáka z Bežoviec a za účasti veľkého počtu veriacich z Lekároviec a celého okolia. Príležitostnú smútočnú kázeň predniesol d. o. prot. Ján Choma. Po ukončení pohrebných obradov d. o. prot. Mikuláš Ščerbej tlmočil rodine zosnulého sústrasť od Blaženejšieho vladyku DOROTEJA, metropolitu pražského a celého Československa, a od Preosvieteného vladyku CYRILA, biskupa michalovského.

Na cintoríne rozlúčil sa so zosnulým jeho spolupracovník z Východoslovenských železniarní v Košiciach, ktorý v mene pracovného kolektívu a osadenstva VSŽ poďakoval sa o. Júliusovi za jeho statočnú prácu vykonanú v prospech spoločnosti.

Vičnaja jemu pamjať a blažený pokoj! (M. S.)

Posmrtná spomienka

Dňa 12. októbra 1972 zomrel vo veku 69 rokov po ťažkej chorobe brat VASIL HARABIN, pravoslávny veriaci a dlhoročný predseda kurátorského zboru pravoslávnej cirkvnej obce v Lubici, okr. Poprad.

Nebohý sa narodil 3. 5. 1903 v Osturni ako syn roľníka. V dvadsiatych rokoch odchádza za prácou do Kanady a USA, skadial sa po 5 rokoch vracia do vlasti. Jeho láska k svojeti a veľkému odkazu našich vierozvestov sv. Cyrila a Metoda vedie ho k tomu, že sa stáva v 30. rokoch jedným z hlavných inšpirátorov a organizátorov slúženia bohoslužieb v staroslovanskom jazyku. Keďže politické pomery za I. ČSR v tom čase nedovoľujú ešte úplný návrat k viere našich predkov — k pravoslávnej cirkvi, dialo sa to v rámci gréckokatolíckej únie, kedy sa ešte na rozdiel od dneška tak zjavne nefalšovali, ne-

prekrúcali a nevyškrtávali pôvodné texty staroslovanského obradu. Vasil Harabin sa vtedy postaral so svojimi prívržencami o zakúpenie budo- vy pre cirkevné účely v Lubici, o kongruu, zabezpečenie stáleho farského úradu namiesto filiálky, o zvony a o mnoho iných záležitostí, bez ktorých by nemohlo znieť v lubickej kaplnke: „...i vsich vas pravoslavnych christian...“

Čoskoro nato prichádza II. svetová vojna a Vasil Harabin znovu vie, kde je jeho miesto: po boku svojho národa, po boku Sovietskeho zväzu, v aktívnom odpore a v spolupráci s partizánskym hnutím proti nemeckým nacistom a ich domácim kolaborantským klérofašistickým prísluhovačom, a riskuje tak neraz svoj vlastný život.

Roku 1950 po 300 rokov trvajúcom panstve únie pravoslávna cirkev na našom území sa oslobodzuje spod jarma únie a nadobúda pôvodnú podobu, v ktorej žili a ktorú chránili naši pradedovia. Vasil Harabin to vie, pozná národné a cirkevné dejiny, pozná pravú podstatu diania, svojím vrozeným výrazným logicko-kontemplatívnym myslením značne prevyšuje svoje okolie, súc imúnny voči demagógii uniátov. Preto sa stavia do čela kurátorského zboru pravoslávnej cirkvi, ktorého predsedom zostáva až do smrti. Rady pravoslávnych veriacich sa sústavne rozrastajú a kaplnka

v rokoch 1967/68 je už pravidelne zaplnená.

Prichádza však rok 1968 — nástup pravice a revizionistov a s nimi i povolenie gréckokatolíckej únie, ktorá infikuje do radov pravoslávnych veriacich strach pred zajtrajškom a nešetří vyhrážkami. V Lubici sa gréckokatolíci násilne zmocňujú kaplnky a dosiaľ si prisvojujú všetko, čo nadobudli pravoslávni veriaci za vlastné peniaze počas dvoch desaťročí. Vasil Harabin sa nevzdáva ani vo chvíli, keď býv. pravoslávny farár J. Smolnický zrádza pravoslávnu cirkev. Neúnavne spolu so svojimi spoluveriacimi V. Harabin presadzuje pravdu a zabezpečuje na kompetentných úradoch nepretržitú existenciu pravoslávneho farského úradu v Lubici, napriek „šedým eminenciám“ a ich podvodom. Bol to heroizmus týchto dní! Začiatkom roku 1971 zno-

vu začína v lubickej kaplnke slúžiť i pravoslávny kňaz a takto sa ukazuje satisfakčný výsledok Harabinovho snaženia a neotrasiteľnej viery v konečnú pravdu, ktorá nepri- chádza vždy hneď.

Pre svoje neohrozené kona- nie si neraz získal i nepria- telov, ale tí, ktorí milujú pravdu, budú si ho vážiť.

Vasil Harabin si zasluhuje úctu. Pre svoj ľudský vzťah k človeku, pre svoj pevný cha- rakter a príkladnú výchovu detí, pre jeho presadzovanie a neodvolanie objektívnej, to- muto národu prospievajúcej pravdy ani v najhorších chví- lach. Preto pravoslávna cir- kev vyslovuje Vasilovi Hara- binovi uznanie i úctu a prosí Pána Boha, aby mu daroval večný klud a odplatu za je- ho skutky.

Vičnaja pamjat i blaženýj pokoj!

NA PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ PRISPELI TÍTO NAŠI PRIAZNIVCI:

vd. Anna Sudynová (na ukrajinskú tlač) z Košíc Kčs 100.—, rod. Hakeľová, Košice, 20.—, rod. Kiškošova, Michalovce, 25.—, Andrej Gaj, Sukov, 25.—, pravosl. rodina z Nižných Repášov 50.—, Júlia Dóndyőšiová, Michalovce, 20.—, Bohuznáma z michalovskej eparchie 10.—, Pavol Hamarik, Michalovce, 50.—, Zuzana Capová, Lastomír, 150.—, M. Lipa, Gajdoš okr. Michalovce, 20.—, M. Kos- tičák, Gajdoš okr. Michalovce, 20.—, Mária Doložická, Sečovce, 20.—, Alžbeta Gazdočková, Michalovce, 50.—, Ján Bosák, Spišská Nová Ves, 17.—, Bohuznáma veriaca z Michalian okr. Trebišov 50.—, pravoslávni veriaci z Michalian okr. Trebišov 220.—, Pravo- slávny farský úrad Pichné Kčs 50.— a pravoslávni veriaci z Inov- ca okr. Michalovce 50.—.

Všetkým darcom patrí naša vrelá vďaka a srdečné Pán Boh zaplat! Dalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časo- pisu.

Zo života zahraničných pravoslávnych cirkví

● **GRÉCKA PRAVOSLÁVNÁ CIRKEV:** V cirkvi rastie duchovný význam sv. Fotia Veľkého, ktorý v 9. storočí poslal na Veľkú Moravu Konštantína a Metoda. Fotij bol nielen autorom významných diel, ale tiež bojovníkom za pravoslávie a jednotu cirkevnú, ohrozenú uvádzaním „filioque“ na Západe. Okrem misie moravskej je známa tiež misia u Chazarov, ktorú viedol Metod. Fotij bol tiež iniciátorom pokrstenia Bulharov a ich cára Borisa-Michala. Časť svojho života strávil vo vyhnanstve, ale dožil sa rehabilitácie a vážnosti, po smrti bol kanonizovaný.

● **OTÁZKOU VOJNY** sa zaoberá rusko-americký pravoslávny časopis, kde sa píše, že naša cirkev je zásadne proti zabíjaniu, ktoré považuje za najväčší hriech a násilie je najväčším zlom. Vojny sa treba varovať za každých okolností. I keď pravoslávna cirkev mravne podporovala vojny za oslobodenie spod cudzieho jarma, predsa treba pamätať, že nacionálna strana má v pravosláví druhoradú úlohu v období, keď ľudstvo ešte nedozrelo. Preto je pravoslávie nadnárodnostné a zafarbenie nacionalistické je povrchnou záležitosťou.

Posmrtná spomienka

V hlbokom zármutku odprevadili veriaci obce Pichné, okr. Humenné dňa 15. októbra 1972 na večný odpočívok

svojho predsedu kurátorského zboru brata **MICHALA PLÍSKU**. Nebohy sa narodil r. 1899, bol vzorným občanom, kresťanom i otcom rodiny. Kurátorom i výpomocným kantorom bol od r. 1954. Veľkú zásluhu má na oprave chrámu i fary. Naša obec stráca v ňom najodddanejšieho pravoslávneho veriaceho, ktorý našu cirkev nikdy neopustil, ani keď bolo najhoršie. Pohrebné obrady odslúžili d. o. Vasil Čokina, d. o. Juraj Hrie a miestny duchovný d. o. Peter Čokina.

Vičnaja jemu pamjať i blažený pokoj! (P. Č.)

Dovoľujeme si zaželať všetkým našim čitateľom do nového roku 1973 veľa Božieho požehnania v živote súkromnom i v práci, ktorú vykonávajú pre blaho našej vlasti, veľa zdravia im a ich rodinám a veľa šťastia v ďalšom živote. Na mnohaja i blahaja lita!

REDAKCIA